

СЕМАНТИКА КОЛЬОРОВОЇ І ЗВУКОВОЇ СИМВОЛІКИ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ Е. ПО

Медвідь А. А.

(Сумський державний педагогічний університет

ім. А. С. Макаренка)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Дудченко М. М.

Метою статті є висвітлення питання семантики кольорової і звукової символіки детективних оповідань Е. По. Багатий і своєрідний художній світ оповідань письменника є невичерпним і лише широким простір для наукових досліджень. Тому постала необхідність проникнути у творчу лабораторію генія, спробувати розгадати таємниці його художньої спадщини. Індивідуальність світобачення Е. По значною мірою виявляється у колористичному сприйнятті об'єктивної дійсності, навколишнього світу живої та неживої природи. Кольорові екзотичні описи і звукові сигнали виступають у детективних оповіданнях Е. По самодостатніми. Вони здатні гальмувати дію, привертати увагу читача, примушуючи його перейматися загальною атмосферою жаху і страху, з одного боку, або відчувати приємність і задоволення, з іншого.

У новелі «Убивство на вулиці Морґ» (*The Murders In The Rue Morgue*) переважають темні кольори і глухі звуки. Так, готуючи читача до повідомлення про жахливе вбивство на вулиці Морґ, автор описує ніч, у яку воно було скоєне. Тому письменник не жаліє темних фарб для передачі загальної атмосфери наростаючого страху. «The sable divinity would not herself dwell with us always; but we could counterfeit her presence. At the first dawn of the morning we closed all the massy shutters of our old building; lighted a couple of tapers which, strongly perfumed, threw out only the ghastliest and feeblest of rays. By the aid of these we then busied our souls in dreams – reading, writing, or conversing, until warned by the clock of the advent of true Darkness» [1, 227], – читаємо в оригіналі тексту. Сполучення слів «sable divinity», «ghastliest and feeblest of rays», «the aid of these» не лише передають похмурість предметів, речей під покривом ночі, а й дозволяють читачеві вже на початку оповідання перейнятися атмосферою напруги, відчуттям невідвортної трагедії.

Вулицю, на якій було скоєно вбивство, автор називає «брудною» (англ. «dirty street» [1, 228]), а звуки, які вночі розбудили жителів квартала Сен-Пок (terrific shrieks), – «криками, що роздирали душу» [1, 232]. Голоси ж трьох невідомих людей, які чулися крізь ніч, звучали відривно і сердито, аж поки не вщухли: «... two or more rough voices, in angry contention, were distinguished, and seemed to proceed from the upper part of the house. As the second landing was reached, these sounds, also, had ceased, and every thing remained perfectly quiet» [1, 232].

Описуючи кімнату загиблих жінок, Е. По також не шкодує барв і тонів. Серед них переважають сірий, сріблий, жовтий (золотий). Так, автор підмічає довге сиве («three long and thick tresses of gray human hair» [1, 232]) волосся, яке було вирване з корінням і прилипло до кам'яної решітки. На підлозі були знайдені три столові «сріблі» ложки («silver spoons» [1, 233]) і два мішечки із золотими монетами, а у комоді – «пожовклі листи» («old letters» [1, 233]). Такі колірні деталі підкреслюють як поважність віку жертви, так і можливі матеріальні статки, які могли б стати, у даному випадку, причиною злочину. Подальші розслідування героя-нишпорки скасовують його останнє припущення.

Е. По з натуралістичною точністю описує тіла жертв орангутанга. У таких описах переважають сині, червоні кольори, які тут символізують кров, синці, смерть: «The corpse of the young lady was much bruised and excoriated. There were several deep scratches just below the chin... The face was fearfully discolored, and the eyeballs protruded. A large bruise was discovered upon the pit of the stomach...» [1, 239]. Сам же орангутанг – винуватець трагедії – бурого кольору. Оскільки тварина напала на двох жінок, піддавши їх жорстоким тортурам, то це засвідчує хижацькі нахили її, нестримність у проявах власних інстинктів. Думається, що, забарвлюючи тварину у бурий колір, автор тим самим і намагався підкреслити невідворотність трагедії, фатальність подій.

Що стосується звуків, то варто зазначити, що на них оповідання дуже багате. Як правило, це гучні або глухі звуки, розривні, що лякають чи заворюють душу.

Класикою детективного жанру є також оповідання «Золотий жук» (*The Gold-Bug*). Головний герой Легран

представлений в оповіданні інтелектуально розвиненою людиною. Для відображення складності його долі і віри в щасливе майбутнє Е. По майстерно добирає відповідні кольори. Так, у портреті героя переважають, з одного боку, безколірність (блідість), блиск, а з іншого, рожевий колір. Автор зауважує: «His countenance was pale, even to ghastliness, and his deep-set eyes glared with unnatural lustre... coloring violently» [2]. Блиск в обличчі і рожевість щік засвідчують надзвичайну чутливість Леграна, його небайдужість до чужих бід. Назва оповідання є доволі символічною. Особливу роль у ній відіграє золотий (жовтий) колір, як і в усьому творі загалом. Він пов'язаний з результатами пошуку скарбу, до якого безпосередньо має відношення символічний золотий жук.

Отже, майстерно дібрані кольори і звуки в детективних оповіданнях Е. По мають символічне значення. Вони допомагають краще розкрити внутрішній стан героя-нишпорки під час його розумових вправ, а також виразніше представити образи жертв і злочинців. У детективному циклі оповідань найчастіше зустрічаються жовтий (золотий), сірий, чорний кольори, бо саме вони пов'язані з фактами злочину, а отже, цілком підпорядковані сюжетній основі оповідань.

1. Е. Оповідання. Selected Stories / Е. Пое; авт. вступ. ст. та комент. Є. В. Бондаренко. – Харків: Ранок-НТ. – 288 с.

2. По Е. Золотий жук, текст: [Електронний ресурс]: <http://www.eapoe.org/works/tales/golddbga2.htm>.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 114-116.